.
ماهنامه علمی پژوهشی

مهندسی مکانیک مدرس

mme.modares.ac.ir

تحلیل پایداری دینامیکی نانولولههای کربنی تحت بارگذاری ترکیبی استاتیکی و متناوب **محوری با استفاده از روش فلو کت- لیایانوف**

حییت روضیان **ن**ژاد آزار پنے ¹ ً رضیا انصباری ²

1- استادیار، مهندسی مکانیک، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رامسر، رامسر

۔
2- دانشیار، مهندسی مکانیک، دانشگاه گیلان، رشت

h.ramezannejad@iauramsar.ac.ir,46917-57414 $\sim$ امسر، صندوق یستی

Dynamic stability analysis of CNTs under combined static and periodic axial loads using Floquet–Liapunov theory

Habib Aamezannejad Azarboni1***, Reza Ansari**²

1- Department of Mechanical Engineering, Islamic Azad University of Ramsar, Ramsar, Iran

2- Department of Mechanical Engineering, Guilan University, Rasht, Iran

* P.O.B. 46917-57414, Ramsar, Iran, h.ramezannejad@iauramsar.ac.ir

ARTICLE INFORMATION ABSTRACT

Original Research Paper Received 18 August 2016 Accepted 15 October 2016 Available Online 18 December 2016

Keywords: Dynamic Stability Carbon Nanotubes Axial Dynamic Load Floquet–Lyapunov Theory Bounded Solution Theory

The dynamic stability of single-walled carbon nanotubes (SWCNT) and double-walled carbon nanotubes (DWCNT) embedded in an elastic medium subjected to combined static and periodic axial loads are investigated using Floquet–Lyapunov theory and bounded solution theory. An elastic Euler-Bernoulli beam model is utilized in which the nested slender nanotubes are coupled with each other through the van der Waals (vdW) interlayer interaction. The Galerkin's approximate method on the basis of trigonometric mode shape functions is applied to reduce the coupled governing partial differential equations to a system of the extended Mathieu-Hill equations. Applying Floquet–Lyapunov theory and Rung-Kutta numerical integration method with Gill coefficients, the influences of number of layer, elastic medium, exciting frequency and combination of exciting frequency on the instability conditions of SWCNTs and DWCNTs are investigated. A satisfactory agreement can be observed by comparison between the predicted results of Floquet–Lyapunov theory with those of bounded solutions theory. Based on the results, increasing the number of layers, and elastic medium, dynamic stability of SWCNTs and DWCNTs surrounding elastic medium increase. Moreover, the instability of CNTs increases by increasing the exciting frequency.

 Ä»|¬» -1

ویژگی های خارق العاده نانولولهها دارا بودن ضریب سفتی و مقاومت بالا نسبت به وزن در مقایسه با مواد متعارف دیگر است. بهمنظور مدل نمودن رفتار نانولولههای کربنی تئوریهای مختلفی وجود دارد که می توان در دو دسته اصلی شامل تئوری اتمی و تئوری مکانیک پیوسته تقسیمبندی نمود. تحلیل آرتعاشات، خمش، کمانش و تحلیل های ناپایداری نانولولههای کربنی همواره

نانولولههای کربنی به خاطر دارا بودن ویژگیهای فیزیکی و شیمیایی بسیار عالی و چگالی پایین و مقاومت بالا کاربرد وسیعی در صنایع مختلف مانند نانو الکترونیک، نانوکامپوزیت، نانو مخازن برای ذخیره گاز، سنسورهای شیمیایی، نانولولههای حاوی سیال و سیستمهای نانوالکترومکانیک دارند. از خواص و

Please cite this article using: :|ÌËZ¼¿Ã{Z¨fY¶Ë}cZ^YÄ·Z¬»¾ËYÄ]ZmYÉY]

مورد توجه و علاقه محققین بوده است. تحلیل ناپایداری استاتیکی و دینامیکی نانولولههای کربنی تحت بارگذاریهای مختلف شامل بارگذاری خمشی، محوری، پیچشی و یا بهصورت ترکیبی براساس تئوریهای متفاوت مدلنمودن آنها توسط دانشمندان انجام شده که در ادامه به معرفی تعدادی از این تحقیقات با بررسی نوع مسئله و تئوریهای مورد استفاده پرداخته میشود. هان و همکاران [1] با در نظر گرفتن اثرات محیط الاستیک و نیروهای وندروالسی براساس تئوری پیوسته ناپایداری خمشی و شرایط دوشاخهای شدن نانولولههای کربنی دولایه روی بستر الاستیک را مورد بررسی قرار دادند. یون و همکاران [2] با بهکارگیری مدل کلاسیک تیر اویلر -برنولی تأثیر حرکت سیال بر ناپایداری نانولولههای کربنی تک لایه را مورد مطالعه قرار دادند. در ادامه تأثیر حرکت سیال بر ناپایداری فلاتر نانولولههای کربنی تکلایه یکسرگیردار حاوی سیال و ارتعاشات آزاد توسط یون و همكاران مورد مطالعه قرار گرفت [3]. هاجيو و همكاران [4] مطالعات آزمایشگاهی را با استفاده از تحلیل تصویر برای بررسی ناپایداری کمانش نانولولههای کربنی تکلایه روی بستر اپوکسی انجام دادند. تحلیل ارتعاشات غیرخطی نانولولههای کربنی تک لایه به منظور بررسی ارتعاشات آزاد و اجباري أن توسط رفيعي انجام شد [5]. ولخ و رامش [6] با در نظر گرفتن نظریه اتمی ناپایداری کششی و دوشاخهای شدن نانولولههای کربنی تکلایه تحت بار کششی را بهصورت تجربی مورد بررسی قرار دادند. تیلیکوواسکی [7] ناپایداری دینامیکی نانولولههای کربنی در محیط حرارتی را با در نظر گرفتن تئوری مکانیک پیوسته به همراه مدل پوسته الاستیک مورد مطالعه قرار داد. وانگ و همکاران [8] در تحلیل ناپایداری نانولولههای کربنی تکلایه از تئوری های مکانیک پیوسته هیبرید و مدل مکانیک مولکولی استفاده کردند. وانگ و کیو [9] با استفاده از تئوری پیوسته تیر الاستیک و روش مشتق تربیعی، شرایط ناپایداری نانولولههای کربنی تکلایه را مورد تحلیل قرار | دادند. وانگ و همکاران [10] در ادامه اثر دما را با در نظر گرفتن تئوری دمایی الاستیسیته مکانیک و مدل تیر اویلر برنولی بر تحلیل ناپایداری نانولولههای کربنی تکلایه حاوی سیال بررسی کردند. وانگ [11] تحقیقات خود را در زمینه تحلیل ناپایداری کمانش نانولولههای کربنی دولایه حاوی سیال را با در نظر گرفتن جابجاییهای شعاعی داخلی و درجات آزاد منتج براساس مدل تیر الاستيک ادامه داد. وانگ [12] ناپايداري پيچشي نانولولههاي کربني تکلايه حاوی فلورسن C60 براساس تئوری دینامیک مولکولی انجام داد. با در نظر گرفتن مدل تیر الاستیک براساس تئوری تیر اویلر برنولی، فو و همکاران [13] بهصورت عددی ناپایداری دینامیکی غیرخطی نانولولههای کربنی دولایه را بررسی کردند. ارتعاشات و ناپایداری نانولولههای کربنی تکلایه حاوی سیال روی بستر ویسکوالاستیک خطی براساس تئوری تیر اویلر-برنولی توسط قوانلو و همکاران [14] انجام شد. قوانلو و فاضلزاده [15] در ادامه با استفاده از تئوری غیرموضعی تیر تیموشنکو ارتعاشات و ناپایداری نانولولههای کربنی روی بستر ویسکوز سیال را موررد بررسی قرار دادند. در این تحقیق اثرات استهلاک سازهای نانولولههای کربنی، حرکت داخلی سیال، ویسکوزیته سیال خارجی، تغییرات دما و پارامتر غیرموضعی برای استخراج معادلات حاکم در نظر گرفته شد. ناتسوکی و همکاران [16] تحلیل ناپایداری پیچشی نانولوله-های کربنی دولایه روی بستر الاستیک را با در نظر گرفتن مدل پیوسته پوسته الاستیک و فنر وینکلر مورد بررسی قرار دادند. با در نظر گرفتن تئوریهای مکانیک پیوسته هیبریدی و مدل مکانیک مولکولی، تحلیل ناپایداری نانولولههای کربنی توسط دان و همکاران [17] انجام شد. کی و

وانگ [18] در تحلیل ارتعاشات و ناپایداری نانولولههای کربنی دولایه حاوی سیال از تئوریهای تنش کوپله توسعه یافته و تیر تیموشنکو استفاده کرند. چانگ و ليو [20,19] تئوري غيرموضعي الاستيسيته به همراه مدل پوسته دانل را برای تحلیل ناپایداری و شرایط دوشاخهای شدن نانولولههای کربنی دولایه حاوی سیال به کار گرفتند. با استفاده از تئوری الاستیسیته حرارتی و مدل غیرموضعی تیر اویلر- برنولی، تحلیل ارتعاشات و ناپایداری نانولولههای کربنی دولایه حاوی سیال روی بستر بافت نرم بیولوژیکی به صورت یک بستر ویسکوالاستیک توسط فانگ و همکاران انجام شد [21]. شی [22] برای تحلیل ناپایداری کمانش نانولولههای کربنی از مدل غیرموضعی تیر اویلر-برنولی و مدل ریلی وایتنی استفاده کرد. فاضلزاده و همکاران [23] شرایط ناپایداری نانولولههای کربنی یکسرگیردار روی بستر ویسکوالاستیک را براساس تئوری غیرموضعی تیر اویلر برنولی انجام دادند. تحلیل ناپایداری استاتیکی و دینامیکی نانولولههای کربنی حاوی سیال براساس مدل تیر لایه نازک توسط چوی [24] انجام شد. قربان پور و همکاران [25] برای تحلیل ارتعاشات و ناپایداری نانولولههای کربنی دولایه حاوی سیال روی بستر ویسکوالاستیک از تئوری تیر تیموشنکو استفاده کردند. تحلیل ناپایداری نانولولههای کربنی الکتروستاتیکی فعال با در نظر گرفتن تئوریهای کلاسیک و غيرموضعي الاستيسيته توسط سيدفخرآبادي و همكاران [26] انجام شد. وانگ و لی [27] در تحلیل ناپایداری دینامیکی نانولولههای کربنی تحت بار محوری هارمونیک از تئوری غیرموضعی پیوسته و روش بلوتین استفاده كردند. انصاري و همكاران [28] تحليل ارتعاشات اجباري غيرخطي نانولوله-های کربنی حاوی سیال روی بستر الاستیک ویسکوپاسترناک را با استفاده از روش تربیع دیفرانسیلی تعمیم یافته مورد بررسی قرار دادند. انصاری و غلامی [29] به تحلیل پایداری غیرخطی نانولولههای کربنی تکلایه با استفاده از ً روش فلوكت لياپانوف و روش دامنه محدود پرداختند.

در این مقاله با استفاده از تئوری پیوسته تیر الاستیک اویلر- برنولی ناپایداری دینامیکی نانولولههای کربنی تکلایه و دولایه روی بستر الاستیک تحت اعمال بار ترکیبی استاتیکی و دینامیکی متناوب محوری با بهکارگیری تئوریهای فلوکت- لیاپانوف و حل دامنه محدود انجام شده است. اثر نیروهای وندروالسی بین لایهای برای استخراج معادلات حاکم بر حرکت نانولوله کربنی در نظر گرفته شده است. برای حل معادلات حاکم از روش گالرکین به همراه توابع شکل مثلثاتی استفاده شده و معادلات دیفرانسیل پارهای به معادلات دیفرانسیل معمولی به فرم معادلات متیو-هیل استخراج شده است. در ادامه با استفاده از روش رانگ – کوتا با ضرایب گیل برای حل معادلات دیفرانسیل معمولی، اثرات ضریب الاستیک بستر، تعداد لایه، فرکانس تحریک و ترکیب فرکانسهای تحریک بر حالت پایداری نانولولههای کربنی تکلایه و دولایه مورد تحلیل قرار گرفته است. استفاده از تئوریهای فلوكت-لياپانوف وحل دامنه محدود در تحليل ناپايداري نانولولهاي كربني دولايه روى بستر الاستيک با در نظر گرفتن اثر نيروهاى وندروالسى بين لايه-ای، اعمال ترکیبهای مختلفی از تحریک هارمونیک بار محوری و حساسیت-سنجی کمی سیستم نسبت به پارامترهای فیزیکی مانند ضریب بستر الاستيک، فركانس تحريک و تعداد لايهها بر تغيير نواحي پايدار و ناپايدار آن که برای نخستین بار انجام شده از نوآوریهای این تحقیق به شمار میآید و اين تحقيق را نسبت به مرجع [29] كه منحصراً به تحليل كيفي تغيير نواحي ناپایدار و پایدار نانولوله کربنی تکلایه روی بستر الاستیک تحت بار ترکیبی استاتیکی و دینامیکی تک هارمونیک محوری پرداخته است متمایز می کند.

2- معادلات حاكم

یک نانولوله کربنی به طول l، مدول یانگ E ، چگالی ρ ، سطح مقطع A و ممان اينرسى I را روى بستر الاستيك مطابق "شكل 1" در نظر بگيريد.

با استفاده تئوری مکانیک پیوسته و براساس مدل تیر پیوسته اویلر برنولي معادله حاكم بر حركت تير تحت بار محوري به فرم معادله (1) است. $\partial^4 w(x,t)$ $\partial^2 w(x,t)$ $\partial^2 w(x,t)$

$$
EI \frac{\partial x^4}{\partial x^4} + F(t) \frac{\partial x^2}{\partial x^2} + \rho A \frac{\partial x^2}{\partial t^2} = P(x, t) \tag{1}
$$

در رابطه $P(x, t)$ را می توان بهصورت اثر عکس|لعمل بین نانولوله و بستر الاستیک با مدل وینکلر و یا فشار ناشی از عکسالعمل نیروهای وندر والسی بین لایهای در نانولولههای چندلایه کربنی در نظر گرفت. هرگاه P(x,t) عكس العمل بين نانولوله و بستر الاستيك باشد بهصورت رابطه (2) تعريف مي شود [22].

$$
P(x,t) = -kw
$$
 (2)

 (2) در رابطه k (2) ضريب بستر الاستيک بوده و علامت منفى در رابطه به خاطر فشاری است که از طرف بستر الاستیک اطراف نانولوله کربنی در خلاف جهت جابجایی نانولوله وارد میشود. هرگاه P(x,t) فشار ناشی از عكسالعمل نيروهاي وندر والسي بين لايهاي در نظر گرفته شود با رابطه (3) بیان مے شود.

$$
P(x, t) = \sum_{i=1}^{N} C_{ij} (w_i - w_j)
$$
 (3)

$$
C_{ij} = \begin{bmatrix} 21-19j \\ 4j \end{bmatrix}
$$

$$
C_{ij} = \begin{bmatrix} 1001 \pi \epsilon \sigma^{12} \\ 3\alpha^4 \end{bmatrix} E_{ij}^{13} - \frac{1120 \pi \epsilon \sigma^6}{9 \alpha^4} E_{ij}^7 \end{bmatrix} R_j
$$
 (4)

 $| \rangle$ در رابطه (4) σ_{i} a = **1.42Å** در رابطه (4) در رابطه (4) فاصله تعادل بهدست میآید، R_i شعاع j امین لایه و E^{m}_{ij} با مقدار عددی طبیعی برای m به صورت رابطه (5) ارائه می شود [19-21].

$$
E_{ij}^{m} = (R_j + R_i)^{-m} \int_0^{\frac{\pi}{2}} \left[1 - \frac{4R_j R_i}{(R_j + R_i)^2} \cos^2 \theta \right]^{-\frac{m}{2}} d\theta
$$
 (5)

همچنین در رابطه (1) نیروی خارجی بهصورت ترکیبی از نیروی استاتیکی و هارمونیک با رابطه (6) به نانولوله اعمال میشود.

$$
F(t) = f_0 + \sum_{r=1}^{K} f_r \cos r \Omega t
$$
 (6)

در رابطه (6) f_r و Ω به ترتیب دامنه تحریک استاتیکی، دامنه تحریک هارمونیک و فرکانس تحریک و R تعداد جملات هارمونیک هستند. در رابطه (6) فرض شده است که ترمهای مختلفی از بار هارمونیک به نانولوله اعمال می شود. با اعمال روابط (2)، (3) و (6) در رابطه (1)، معادلات حاکم بر رفتار نانولوله كربنى دولايه روى بستر الاستيك تحت اعمال بار محورى همزمان استاتیکی و دینامیکی هارمونیک با رابطه (7) استخراج میشود.

Fig.1 Schematic of a multiwalled CNT embedded in an elastic medium **شکل 1** شماتیکی از نانولوله کربنی چندلایه روی بستر الاستیک

$$
\rho A_1 \frac{\partial^2 w_1}{\partial t^2} + EI_1 \frac{\partial^4 w_1}{\partial x^4} + F \frac{\partial^2 w_1}{\partial x^2} + c_{12} (w_1 - w_2) = \mathbf{0}
$$
\n
$$
\rho A_2 \frac{\partial^2 w_2}{\partial t^2} + EI_2 \frac{\partial^4 w_2}{\partial x^4} + F \frac{\partial^2 w_2}{\partial x^2} + c_{21} (w_2 - w_1) + kw_2 = \mathbf{0}
$$
\n(7)

شرایط مرزی در دو انتهای تیر بهصورت تکیهگاه ساده در نظر گرفته شده است. با در نظر گرفتن شرایط مرزی ساده در دو انتهای نانولوله کربنی، تابع جابجايي را ميتوان بهصورت (//wCn = W(t)sin(mπx/ تابع جابجايي را ميتوان بهصورت () گرفت. با اعمال تابع مثلثاتی در نظر گرفته شده در رابطه (7) و استفاده از روش گالرکین و انتگرالگیری در طول نانولوله، معادلات دیفرانسیل جزیی استخراج شده به معادلات ديفرانسيل معمولي تابع زمان (8) تبديل ميشوند. $\frac{d^2W_1}{dt^2} + \left(\frac{m^4\pi^4EI_1}{l^4\rho A_1} + \frac{c_{12}}{\rho A_1} - F(t)\left(\frac{m\pi}{l}\right)^2\right)W_1 - \frac{c_{12}}{\rho A_1}W_2 = \textbf{0}$ $\frac{d^2W_2}{dt^2} + \left(\frac{m^4\pi^4EI_2}{l^4\rho A_2} + \frac{k}{\rho A_2} + \frac{c_{21}}{\rho A_2} - F(t)\left(\frac{m\pi}{l}\right)^2\right)W_2$ $\frac{21}{\rho A_2} W_1 = 0$

$$
(9) \text{ (9)}
$$
\n
$$
r = \sqrt{\frac{l_1}{A_1}} \cdot a_i = \frac{w_i}{r} \cdot \omega_l = \frac{m^2 \pi^2}{l^2} \sqrt{\frac{EI_1}{\rho \mu A_1}} \cdot \omega_k = \sqrt{\frac{k}{\rho A_1}} \cdot \omega_c^{ij} = \sqrt{\frac{c_{ij}}{\rho A_1}}
$$
\n
$$
u_i = \frac{A_1}{A_i} \cdot \gamma_i = \frac{I_1}{I_i}
$$
\n
$$
(9)
$$

$$
\ddot{a}_{i} + \left(\frac{\mu_{i}}{\gamma_{i}} + \mu_{i} \left(\frac{\omega_{k}}{\omega_{l}}\right)^{2} \delta_{in} + \sum_{j=1, j \neq i}^{N} \left(\frac{\omega_{c}^{ij}}{\omega_{l}}\right)^{2} - F(t) \left(\frac{m\pi}{l\omega_{l}}\right)^{2} a_{i} - \sum_{j=1, j \neq i}^{N} \left(\frac{\omega_{c}^{ij}}{\omega_{l}}\right)^{2} a_{j} = 0
$$
\n(10)

, ابطه (10) , امی توان به صورت فرمی از معادله متیو-هیل با رابطه (11) سادەسازى نمود.

$$
\ddot{a}_i + \left(\eta_{ij} - \sum_{r=1}^R \beta \cos r \Omega t\right) a_i - \lambda_{ij} a_j = \mathbf{0}
$$
 (11)

$$
\eta_{ij} = \frac{\mu_i}{\gamma_i} + \mu_i \left(\frac{\omega_k}{\omega_l}\right)^2 \delta_{in} + \sum_{j=1, j \neq i}^{N} \left(\frac{\omega_c^{ij}}{\omega_l}\right)^2 - \alpha \tag{12}
$$

$$
\alpha = f_0 \left(\frac{m\pi}{l\omega_l}\right)^2 \tag{13}
$$

$$
\beta = f_r \left(\frac{m \cdot n}{l \omega_l} \right) \tag{14}
$$

$$
\lambda_{ij} = \sum_{j=1, j \neq i} \left(\frac{\omega_c^0}{\omega_l} \right) \tag{15}
$$

3- روش فلوكت - لياپانوف

 (8)

روش فلوكت-لياپانوف روشي مستقيم براي تحليل و بررسي ويژگيهاي حل یک سیستم بدون حل کل معادلات است. بر اساس این روش حالت ناپایداری یک سیستم پریودیک با تعیین و شناسایی ماتریس گذرا در یک پریود زمانی قابل بررسی است. قسمت حقیقی مقادیر ویژه این ماتریس را میتوان به

عنوان معیاری برای تعیین پایداری سیستم در نظر گرفت. با به کارگیری روش رانگ-کوتا با ضرایب گیل، روش انتگرال گیری عددی بر روی ماتریس گذار قابلاعمال است. این روش توسط فریدمن و هاموند پیشنهاد شده است [30]. برای این منظور معادلات فضای حالت با رابطه (16) استخراج می شود.

$$
\{\dot{y}\} = [\Gamma(t)]\{y\} = \{\psi(t, y)\}\tag{16}
$$

که $\Gamma(t)$] یک ماتریس پریودیک با دوره تناوب T است. به این معنا که $\Gamma(t+T)$ = $\Gamma(t)$. با توجه به حالت کلی معادلات فضای حالت. ماتريس $\Gamma(t)$, ا مي توان با رابطه (17) بيان كرد.

$$
[\Gamma(t)] = \begin{bmatrix} 0 & I \\ -K & 0 \end{bmatrix} \tag{17}
$$

$$
K_{mn} = \begin{cases} \eta_{ij} - \sum_{r=1}^n \beta \cos r \Omega \ t, & m = n \\ -\lambda_{ij} & m \neq n \end{cases}
$$
(18)

 $(-\lambda_{ii}$ براساس روش پایداری فلوکت-لیاپانوف و با بهکارگیری از روش انتگرال گیری رانگ-کوتا مرتبه چهارم با ضرایب گیل، برای استخراج متغیر حالت در i امین بازه رابطه (19) ارائه شده است. i

$$
y_{i+1} = y_i + \frac{h}{6} \left[A_1 + 2 \left(1 - \frac{1}{\sqrt{2}} \right) A_2 + 2 \left(1 + \frac{1}{\sqrt{2}} \right) A_3 + A_4 \right]
$$
\n(19)

 $\{A_1\},\{A_2\},\{A_3\}$ که $h=t_{i+1}-t_i$ گام ژمانی و بردارهای $h=t_{i+1}-t_i$ با , وابط (20**)** تا (23) بيان مي شوند.

$$
(A_1) = \psi(t_i, y_i) \quad (20)
$$

$$
A_2 = \psi\left((t_i + \frac{h}{2}), (y_i + \frac{1}{2}A_1)\right) \tag{21}
$$

$$
(\mathbf{L}_3) = \psi \left(\left(t_i + \frac{\hbar}{2} \right) \left(y_i + \left(\frac{\mathbf{1}}{\sqrt{2}} - \frac{\mathbf{1}}{2} \right) h A_1 + \left(\mathbf{1} - \frac{\mathbf{1}}{\sqrt{2}} \right) h A_2 \right) \right)
$$
\n(22)

$$
A_4 = \psi \left(t_i + h \right) \left(y_i - \frac{1}{\sqrt{2}} h A_2 + \left(1 + \frac{1}{\sqrt{2}} \right) h A_3 \right) \tag{23}
$$

رابطه (24) تا (27) با قرار دهی استفاده از معادلات (16) و (20) تا (23) قابا استخراج است.

$$
A_1 = [T_1(t_i)]V_i
$$
 (24)

$$
\mathbf{L}_{2} = \mathbf{L}_{2}(\mathbf{t}_{i}) \mathbf{I}_{i}(\mathbf{y}_{i}) \tag{25}
$$

$$
\mathbf{A}_3 = \mathbf{I} \mathbf{I}_3 (\mathbf{t}_i) \mathbf{I} (\mathbf{y}_i) \tag{26}
$$

$$
\mathbf{A}_4 = \left[\Pi_4(t_i) \mathbf{I}(y_i) \right] \tag{27}
$$

$$
= 1 \times \omega = \sqrt{1 - \omega^2}
$$

$$
\Pi_1(t_i) = \Gamma(t_i) \tag{28}
$$

$$
\Pi_2(\mathbf{t}_i) = \Gamma\left(t_i + \frac{h}{2}\right)\left(I + \frac{h}{2}\Gamma\left(t_i\right)\right) \tag{29}
$$

$$
\Pi_3(\mathbf{t}_i) = \Gamma\left(t_i + \frac{h}{2}\right)(I + h\left(-\frac{1}{2} + \frac{1}{\sqrt{2}}\right)\Gamma(\mathbf{t}_i) + h\left(1 - \frac{1}{\sqrt{2}}\right)
$$

$$
\Pi_2(\mathbf{t}_i)
$$
 (30)

$$
\Pi_4(\mathbf{t}_i) = \Gamma(\mathbf{t}_i + h) \left(I + \frac{h}{\sqrt{2}} \Pi_2(\mathbf{t}_i) + h \left(1 + \frac{1}{\sqrt{2}} \right) \Pi_3(\mathbf{t}_i) \right)
$$
\n(31)

با تركيب معادلات (19)، (20) تا (23) و (28) تا (31) رابطه (32) قابل استخراج است.

$$
\{y_{i+1}\} = [\Phi(t_i)]\{y_i\}
$$
\n(32)\n
$$
\begin{pmatrix}\n1 \\
1\n\end{pmatrix}
$$
\n(33)

$$
\Phi(\mathbf{t}_i) = [I] + \frac{n}{6} [I_1(\mathbf{t}_i) + 2(1 - \frac{1}{\sqrt{2}}) I_2(\mathbf{t}_i) + 2(1 + \frac{1}{\sqrt{2}}) I_3(\mathbf{t}_i) + I_4(\mathbf{t}_i)]
$$
\n(33)

با استفاده از رابطه (33)، رابطه (34) برای استخراج گام به گام متغیرهای حالت محاسبه مے شود .

$$
\begin{aligned} \n\langle y(t_1) \rangle &= [\Phi(t_0)] \{ y(t_0) \} \\ \n\langle y(t_2) \rangle &= [\Phi(t_1)] \{ y(t_1) \} = [\Phi(t_1)] [\Phi(t_0)] \{ y(t_0) \} \n\end{aligned}
$$

$$
y(t_n)\mathbf{=} [\Phi(t_{n-1})](y(t_{n-1})) = [\Phi(t_{n-1})][\Phi(t_{n-2})] ...
$$

$$
[\Phi(t_1)][\Phi(t_0)](y(t_0))
$$
 (34)

4- روش حل دامنه محدود

یاسخ دینامیکی برای نانولولهها تحت بارگذاری پرپودیک زمانی از لحاظ دینامیکی پایدار است که حل معادله (11) در کل زمان در دامنه مشخص و محدودی نوسان کند. به عبارت دیگر هرگاه با گذشت زمان دامنه حرکت سیستم بهطور پیوسته افزایش یابد و واگرایی در پاسخ دینامیکی سیستم مشاهده شود اصطلاحاً بیان میشود که سیستم به سمت ناپایداری میل کرده است. در این حالت می توان بیان نمود که ریشههای معادله مشخصه سیستم مقادیری مثبت داشته و در سمت راست محور موهومی قرار دارند. برای وضعیتی از سیستم که با گذشت زمان پاسخ سیستم به سمت یک حالت حدی میل کرده یا میرا شود سیستم حالت پایدار داشته و در این وضعیت ریشههای معادله مشخصه مقادیری منفی داشته و در سمت چپ محور موهومی قرار دارند. معیار روش دامنه محدود براساس این نظریه بنا نهاده شده است که ایجاد واگرایی پیوسته در پاسخ زمانی و رشد دامنه حرکت نشان دهنده ناپایداری در سیستم و ایجاد زوال دامنه حرکت یا میل به یک سیکّل حدی نشاندهند پایداری سیستم محسوب میشود.

5- تحليل نتايج

نانولولههای مورد تحلیل در این مقاله دارای ویژگیهای هندسی شامل شعاع $l = 45$ nm فارجی $r_{\text{out}} = 3$ nm فلا $r_{\text{out}} = 3$ nm فارجی $r_{\text{out}} = 3$ nm فلا $\rho = 1300 \text{ kg/m}^3$ نانولولهها همچنین دارای ویژگی های مکانیکی شامل چگالی و مدول يانگ E = **1.1 TPa** هستند. نانولوله كربنى تكلايه و دولايه تحت اعمال بار ترکیبی استاتیکی و دینامیکی محوری به فرم معادله (6) هستند. "شكل 2" منحنى تغييرات بارهاى مختلف اعمال شده بر حسب زمان با ترم-های مختلف هارمونیک را نشان میدهد.

با به کار گیری از دو روش فلوکت-لیاپانوف و روش دامنه محدود نواحی ناپایدار و پایدار نانولوله کربنی تکلایه به ترتیب در "شکلهای 3 و 4" نشان داده شده است. محور افقی دامنه بار استاتیکی و محور عمودی دامنه بار دینامیکی با یک ترم هارمونیک با فرکانس تحریک 1 rad/s = 0 است. همچنین نواحی هاشور خورده نمایانگر مربوط به وضعیت ناپایدار و نواحی سفید مربوط به وضعیت پایدار نانولوله کربنی تکلایه تحت بار ترکیبی استاتیکی و دینامیکی تکهارمونیک محوری است. "شکلهای 5 و 6" محدوده پایداری و ناپایداری را برای نانولوله کربنی دولایه در وضعیتی مشابه نشان میدهند. $\mathfrak{A}$

Fig. 4 Dynamic instability regions of a SWCNT using bounded solution theory

شكل 4 نواحي ناپايدار ديناميكي نانولوله كربني تكلايه با استفاده از تئوري حل دامنه محدود

Fig. 5 Dynamic instability region of a DWCNT using Floquet-Liapunov theory شکل 5 نواحی ناپایدار دینامیکی نانولوله کربنی دولایه با استفاده از تئوری فلوکت-

Fig. 6 Dynamic instability region of a DWCNT using bounded solution theory

شکل 6 نواحی ناپایدار دینامیکی نانولوله کربنی دولایه با استفاده از تئوری حل نامنه محدود

 $\Omega =$ در این حالت نانولوله کربنی تحت بار تک هارمونیک با فرکانس 1 rad/s قرار دارد. با مقایسه نمودارهای نشان داده شده در "شکل 6" برای ، و "شكلهاى 7 تا 9" روند ارائه شده نشان مىدهد كه سفتى . $k = 0 N/m$ بستر الاستیک اثر مثبت بر توسعه نواحی پایدار داشته است بهطوری که با

Fig. 2 Combination of static and dynamic axial loads شکل 2 ترکیب بار استاتیکی و دینامیکی محوری

با توجه به "شكلهاي 3 تا 6" براي حالت پايدار نانولولههاي كربني تكـلايه و دولایه روی بستر الاستیک مشاهده میشود که با افزایش دامنه بار استاتیکی توسعه و رشد نواحی پایدار با ایجاد حالت تقارن در راستای بار دینامیکی ايجاد مي شود. همچنين نواحي پايدار نانولوله كربني دولايه نسبت به تکلايه بیشتر بوده و این روند نشان میدهد که افزایش تعداد لایه و در نظر گرفتن نيروهاي بينﻻيهاي وندروالس موجب پايدارتر شدن نانولولهها ميْشود. افزايش مقدار بار استاتیکی از مقادیر منفی به مثبت و توسعه نواحی پایدار بیان می-کند نانولولههای کربنی در حالت اعمال بار استاتیکی کششی نسبت به بار استاتیکی فشاری پایداری بیشتری را دارند. علاوهبر این(با بررسی نتایج پیش بینی شده از دو روش فلوکت-لیاپانوف و روش حل دامنه محدود برای نانولوله کربنی تکلایه و دولایه میتوان استنباط نمود که نتایج حاصل از دو| روش فلوكت-لياپانوف و روش دامنه محدود با يكديگر تطابق بسيار نزديكي دارند. مدت زمان حل روش حل دامنه محدود نسبت به روش فلوكت-لیاپانوف بیشتر است. به همین منظور در ادامه برای تحلیل اثر پارامترهای مختلف بر حالت پایدار سیستم از روش فلوکت-لیاپانوف استفاده شده است.

اثر ضریب بستر الاستیک بر نواحی پایدار و ناپایدار برای نانولوله کربنی $k = 10^8$ N/m $k = 10^7$ N/m دولايه روى بستر الاستيک با ضرايب $k = 10^8$ N/m دولايه روى k = 5 × 10⁸ N/m به ترتیب در "شکلهای 7 تا 9" نمایش داده شده است.

Fig. 3 Dynamic instability regions of a SWCNT using Floquet-Liapunov theory

شكل 3 نواحي ناپايدار ديناميكي نانولوله كربني تكلايه با استفاده از تئوري فلوكت-لياپانوف

افزایش مقدار آن توسعه نواحی ناپایدار کاهش یافته و نانولوله کربنی دولایه در بازه بیشتری از بار استاتیکی و دینامیکی محوری پایدار است. علاوه بر این با توجه به ارتباط مستقيم بين فركانس طبيعي نانولولههاي كربني با ضريب بستر الاستیک می توان نتیجه گرفت با افزایش فرکانس طبیعی ناشی از افزایش ضریب بستر الاستیک سیستم پایدارتر است. همچنین روند افزایش پایداری سیستم در حالت اعمال بار کششی نسبت به فشاری به ازای افزایش ضريب بستر الاستيك نيز قابل مشاهده است.

Fig. 7 Dynamic instability region of a DWCNT $k = 10^7$ N/m , $k = 10^7$ N/m شکل 7 نواحی ناپایدار دینامیکی نانولوله کربنی دولایه با

Fig. 8 Dynamic instability region of a DWCNT $k = 10^8$ N/m $k = 10^8$ M/m شکل 8 نواحی ناپایدار دینامیکی نانولوله کربنی دولایه

Fig. 9 Dynamic instability region of a DWCN $k = 5 \times 10^8 \text{ N/m}$ $k = 5 \times 10^8$ M/m شكل 9 نواحي ناپايدار ديناميكي نانولوله كربني دولايه

بهمنظور تحلیل اثر فرکانس تحریک خارجی بر چگونگی رفتار پایداری دینامیکی نانولولههای کربنی دولایه روی بستر الاستیک، نیروی محوری اعمال شده به نانولوله کربنی دولایه با ترکیب بار استاتیکی و یک ترم $\Omega = 3$ rad/s $\Omega = 2$ rad/s, $\Omega = 1$ rad/s مارمونیک با فرکانس $\Omega = 1$ نظر گرفته که در "شکلهای 10 و 11" نشان داده شده است.

"شكلهاى 10 و 11" اثر تغيير فركانس تحريك را بهازاى مقادير و 1 $\Omega = 2$ rad/s بر تغییرات نواحی پایدار و ناپایدار نانولوله $\Omega = 2$ rad/s کربنی دولایه روی بستر الاستیک با ضریب k = 5 × 10⁸ N/m نشان می- Ω = 1 rad/s دهند. با مقایسه "شکلهای 10 و 11" با "شکل 9" که برای 1 rad/s ارائه شده است میتوان دریافت که افزایش فرکانس تحریک اثر منفی بر توسعه نواحي پايدار داشته و با افزايش آن توسعه نواحي پايدار كاهش مي يابد. همچنین با افزایش فرکانس تحریک علاوه بر کاهش نواحی پایدار مشاهده میشود که نانولوله کربنی دولایه در بار استاتیکی کششی کمتری ناپایداری را تجربه ميكند.

"شكلهاى 12 تا 14" اثر اعمال بارهاى هارمونيك با تركيب فركانس $\Omega = 3$ rad/s, $\Omega = 1$ rad/s $\Omega = 2$ rad/s, $\Omega = 1$ rad/s و $\Omega = 3$ rad/s , $\Omega = 2$ rad/s , $\Omega = 1$ rad/s . از بررسی نواحی پایدار و ناپایدار پیش بینی شده برای نانولوله کربنی دولایه روى بستر الاستيك با ضريب108 N/m × 5 = & مى توان استنباط نمود كه با افزایش ترمهای هارمونیک نانولوله کربنی دولایه میل به ناپایداری بیشتر دارد

Fig. 10 Dynamic instability region of a DWCNT $\Omega = 2$ rad/s $\Omega = 2$ rad/s نواحی ناپایدار دینامیکی نانولوله کربنی دولایه با 2rad/s نواحی ناپایدار دینامیکی نانولوله

Fig. 11 Dynamic instability region of a DWCNT $\Omega = 3$ rad/s $\Omega = 3$ rad/s نواحی ناپایدار دینامیکی نانولوله کربنی دولایه با rad/s تها 11

Fig. 13 Dynamic instability region of a DWCNT $\Omega = 1.3$ rad/s $\Omega = 1$,3 rad/s شكل 13 نواحي ناپايدار ديناميكي نانولوله كربني دولايه با

Fig. 14 Dynamic instability region of a DWCNT $\Omega = 1.2.3$ rad/s $\Omega = 1.2.3$ rad/s شكل 14 نواحي ناپايدار ديناميكي نانولوله كربنىدولايه با

این نحوه پاسخ در ناپایداری نانولوله کربنی را می توان از منحنی بار اعمالی نشان داده شده در "شكل 2" نيز استنباط نمود. زيرا با افزايش ترمهاى هارمونیک برای دامنه ثابت هارمونیک فرکانسهای مختلف افزایش دامنه نیروی اعمالی رخ داده که این روند منجر به اعمال بار دینامیکی بیشتر است.

6- نتيجه گيري

در این مقاله به تحلیل ناپایداری نانولولههای کربنی تکلایه و دولایه روی بستر الاستیک تحت بار ترکیبی استاتیکی و هارمونیک محوری با استفاده از تئوری فلوکت- لیاپانوف پرداخته شد. برای این منظور از مدل تیر اویلر-

برنولی استفاده و با به کارگیری از روش گالرکین معادلات دیفرانسیل جزیی .
حاکم بر رفتار دینامیکی نانولولههای کربنی به معادلات دیفرانسیل معمولی با فرم معادلات هتيو-هيل تبديل شد. معادلات استخراج شده با استفاده از روش انتگرال گیری رانگ-کوتا مرتبه چهار به همراه ضرایب گیل حل و اثر يارامترهاي مختلف شامل ضريب بستر الاستيك، تعداد لايه، فركانس تحريك و ترکیب فرکانسهای تحریک بر ناپایداری نانولولههای کربنی مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج پیش بینی شده با استفاده از روش فلوکت-لیاپانوف با روش حل دامنه محدود مقايسه شد. از تحليل نتايج حاصل مي توان نتيجه گرفت

1- تئوري فلوكت- لياپانوف روش عددي بسيار مناسب و دقيق با زمان حل کوتاه برای تحلیل پایداری نانولولههای کربنی تحت بار ترکیبی استاتیکی و دینامیکی محوری محسوب میشود.

2- نتايج پيشبيني شده براي تعيين وضعيت ناپايداري نانولولههاي كربني تکلایه و دولایه با استفاده از تئوری فلوکت-لیاپانوف تطابق بسیار نزدیکی با نتایج مشابه از تئوری حل دامنه محدود دارد.

3- افزايش ضريب بستر الاستيك اثر مثبت بر توسعه نواحي پايدار داشته به طوری که نانولولههای کربنی در بازه بیشتری از مقادیر دامنه بار استاتیکی و هارمونیک یایدار هستند.

4- افزایش تعداد لایهها با اعمال نیروهای وندروالس بین لایهای موجب افزايش پايدارى نانولولەها مىشود.

5- افزایش فرکانس تحریک بار محوری اثر منفی بر توسعه نواحی پایدار داشته و با افزایش این مقدار سیستم به سمت ناپایداری بیشتر میل م*ی ک*ند. 6- افزایش تعداد ترمهای هارمونیک بار خارجی موجب افزایش ناپایداری

نانولولهها و تغییر وضعیت نواحی پایدار و ناپایدار میشود.

7- نانولولههای کربنی در حالت اعمال بار استاتیکی کششی نسبت به بار ستاتیکی فشاری پایدارتر هستند.

7- مراج

- [1] Q. Han, G. Lu, L. Dai, Bending instability of an embedded doublewalled carbon nanotube based on Winkler and van der Waals models, Composites Science and Technology, Vol. 65, No. 9, pp. 1337-1346, 2005.
- [2] J. Yoon, C.Q. Ru, A. Mioduchowski, Vibration and instability of carbon nanotubes conveying fluid, Composites Science and Technology, Vol. 65, No. 9, pp. 1326-1336, 2005.
- [3] J. Yoon, C.Q. Ru, A. Mioduchowski, Flow-induced flutter instability of cantilever carbon nanotubes, International Journal of Solids and Structures, Vol. 43, No. 11, pp. 3337-3349, 2006.
- [4] V.G. Hadjiev, D. C. Lagoudas, E. Oh, P. Thakre, D. Davis, Buckling instabilities of octadecylamine functionalized carbon nanotubes embedded in epoxy, Composites Science and Technology, Vol. 66, No. 1, pp. 128-136, 2006.
- [5] R. Rafiee, Analysis of nonlinear vibrations of a carbon nanotube using perturbation technique, Modares Mechanical Engineering, Vol. 12, No. 3, pp. 60-67, 2011. (in Persian (فارسى)
- [6] K. Y. Volokh, K. T. Ramesh, An approach to multi-body interactions in a continuum-atomistic context: Application to analysis of tension instability in carbon nanotubes, *International* Journal of Solids and Structures, Vol. 43, No. 25, pp. 7609-7627, 2006.
- [7] A. Tylikowski, Instability of thermally induced vibrations of carbon nanotubes, Archive of Applied Mechanics, Vol. 78, No. 1, pp. 49-60 2007
- [8] Q. Wang, K. M Liew, W.H. Duan, Modeling of the mechanical instability of carbon nanotubes, *Carbon*, Vol. 46, No. 2, pp. 285-290, 2008.
- [9] L. Wang, Q. Ni, On vibration and instability of carbon nanotubes conveying fluid, Computational Materials Science, Vol. 43, No. 2,
- [21] Y. Zhen, B. Fang, Y. Tang, Thermal–mechanical vibration and instability analysis of fluid-conveying double walled carbon nanotubes embedded in visco-elastic medium, *Physica E: Lowdimensional Systems and Nanostructures*, Vol. 44, No. 2, pp. 379- 385, 2011.
- [22] J. Shi, T. Natsuki, X. Lei, Q. Ni, Buckling Instability of Carbon Nanotube Atomic Force Microscope Probe Clamped in an Elastic Medium, *Journal of Nanotechnology in Engineering and Medicine,* Vol. 3, No. 2, pp. 209031-5, 2012.
- [23] M.A. Kazemi, S.A. Fazelzadeh, E. Ghavanloo, Non-conservative instability of cantilever carbon nanotubes resting on viscoelastic foundation, *Physica E: Low-dimensional Systems and Nanostructures*, Vol. 44, No. 7, pp. 1623-1630, 2012.
- [24] J. Choi, O. Song, S. Kim, Nonlinear stability characteristics of carbon nanotubes conveying fluids, *Acta Mechanica*, Vol. 224, No. 7, pp. 1383-1396, 2013.
- [25] A. Ghorbanpour, M.R. Bagheri, R. Kolahchi, Z. Khoddami, Nonlinear vibration and instability of fluid-conveying DWBNNT embedded in a visco-Pasternak medium using modified couple stress theory, *Journal of Mechanical Science and Technology*, Vol. 27, No. 9, pp. 2645-2658, 2013.
- [26] M.M. Seyyed Fakhrabadi, A. Rastgoo, M. Ahmadian, Sizedependent instability of carbon nanotubes under electrostatic actuation using nonlocal elasticity, *International Journal of Mechanical Sciences*, Vol. 80, No. 1, pp. 144-152, 2014.
- [27] Y. Wang, F. Li, Dynamical parametric instability of carbon nanotubes under axial harmonic excitation by nonlocal continuum theory, *Journal of Physics and Chemistry of Solids*, Vol. 95, No. 1, pp. 19-23, 2016.
- [28**]** R. Ansari, A. Norouzzadeh, R. Gholami, Forced vibration analysis of conveying fluid carbon nanotube resting on elastic foundation based on modified couple stress theory, *Modares Mechanical Engineering*, Vol. 15, No. 3, pp. 27-34, 2015. (in Persian E ږ)
- [29] R. Ansari, R. Gholami, Dynamic stability of embedde single walled carbon nanotubes including thermal effects, *Transactions of Mechanical Engineering*, Vol. 39, No. 1, pp. 153-161, 2015.
- *Archiveland Science and Technology, Vol.* [15] E. Ghavanho, S.A. Fazelzziach, Flow-thermal of Marchivelia, A. Rasgoo, M. Ahmadian, Size-
Hakhrahol, A. Rasgoo, M. Antagoo, M. Antagoo, M. Antagoo, M. Antagoo, M. Antagoo, M [30**]** P. Friedmann, C.E. Hammond, T. Woo, Efficient numerical treatment of periodic systems with application to stability problems, *Inernational Journal of Numerical Methods in Engeenring*, Vol. 11, No. 7, pp. 1117-1136, 1977.

pp. 399-402, 2008.

- [10] L. Wang, Q. Ni, M. Li, Q. Qian, The thermal effect on vibration and instability of carbon nanotubes conveying fluid, *Physica E: Low-dimensional Systems and Nanostructures*, Vol. 40, No. 10, pp. 3179-3182, 2008.
- [11] L. Wang, Q. Ni, M. Li, Buckling instability of double-wall carbon nanotubes conveying fluid, *Computational Materials Science*, Vol. 44, No. 2, pp. 821-825, 2008.
- [12] Q. Wang, Torsional instability of carbon nanotubes encapsulating C60 fullerenes, *Carbon*, Vol. 47, No. 2, pp. 507-512, 2009.
- [13] F. Yiming, B. Rengui, Z. Pu, Y. Fu, R. Bi, P. Zhang, Nonlinear dynamic instability of double-walled carbon nanotubes under periodic excitation, *Acta Mechanica Solida Sinica*, Vol. 22, No. 3, pp. 206-212, 2009.
- [14] E. Ghavanloo, F. Daneshmand, M. Rafiei, Vibration and instability analysis of carbon nanotubes conveying fluid and resting on a linear viscoelastic Winkler foundation, *Physica E: Lowdimensional Systems and Nanostructures*, Vol. 42, No. 9, pp. 2218- 2224, 2010.
- [15] E. Ghavanloo, S.A. Fazelzadeh, Flow-thermoelastic vibration and instability analysis of viscoelastic carbon nanotubes embedded in viscous fluid, *Physica E: Low-dimensional Systems and Nanostructures*, Vol. 44, No. 1, pp. 17-24, 2011.
- [16] T. Natsuki, T. Tsuchiya, Q. Ni, M. Endo, Torsional elastic instability of double-walled carbon nanotubes, *Carbon*, Vol. 48, No. 15, pp. 4362-4368, 2010.
- [17] W. H. Duan, Q. Wang, K. M. Liew, Modeling the instability of carbon nanotubes: from continuum mechanics to molecular dynamics, *Journal of Nanotechnology in Engineering and Medicine*, Vol. 1, No. 1, pp. 11001-11010, 2010.
- [18] L. Ke, Y. Wang, Flow-induced vibration and instability of embedded double-walled carbon nanotubes based on a modified couple stress theory, *Physica E: Low-dimensional Systems and Nanostructures*, Vol. 43, No. 5, pp. 1031-1039, 2011.
- [19] T. Chang, M. Liu, Flow-induced instability of double-walled carbon nanotubes based on nonlocal elasticity theory, *Physica E: Low-dimensional Systems and Nanostructures*, Vol. 43, No. 8, pp. 1419-1426, 2011.
- [20] T. Chang, M. Liu, Small scale effect on flow-induced instability of double-walled carbon nanotubes, *European Journal of Mechanics - A/Solids*, Vol. 30, No. 6, pp. 992-998, 2011.